

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 15.7.2014
COM(2014) 469 final

GRÖNBOK

**Tillvarata Europas traditionella kunnande på bästa sätt: en möjlig utvidgning av
Europeiska unionens skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter
än jordbruksprodukter**

Text av betydelse för EES

GRÖNBOK

Tillvarata Europas traditionella kunnande på bästa sätt: en möjlig utvidgning av Europeiska unionens skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
I — Tillvarata geografiska ursprungsbeteckningar på bästa sätt: potentiella fördelar med utvidgningen av EU:s skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter.....	6
1. Geografiska ursprungsbeteckningar i EU: nuläge.....	6
1.1. Vad är en geografisk ursprungsbeteckning?	6
1.2. Den rättsliga ramen för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar	7
1.2.1. Internationell rättslig ram.....	7
1.2.2. Den rättsliga ramen i EU.....	7
2. Potentiella ekonomiska, sociala och kulturella fördelar med att utvidga skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå	9
2.1. Den ekonomiska potentialen vad avser geografiska ursprungsbeteckningar för andra produkter än jordbruksprodukter.....	9
2.2. Fördelar för konsumenterna	10
2.3. Stöd för EU:s internationella insatser för att öka skyddet av geografiska beteckningar	11
2.4. Bibehållande och värdering av europeiska traditioner, kunnande, mångfald av kulturyttringar och kulturarv	11
3. Frågor och utmaningar i fråga om att göra andra produkter än jordbruksprodukter berättigade till skydd av geografiska ursprungsbeteckningar	12
4. Alternativ till EU-harmoniserat skydd	13
II – Alternativ till skydd av geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå.....	15
1. Mål och kriterier för skydd	15
1.1. Vilket märke: namn och symboler	16
1.2. Vilka indikationer bör undantas från skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar?	16

2.	Vad ska geografiska ursprungsbeteckningar tillämpas på: en övergripande eller sektorsinriktad strategi?	17
3.	Kopplingen mellan produkten och territorium.....	18
3.1.	Hur stark ska kopplingen till territoriet vara?	18
3.2.	Kvalitet och produktspecifikation	19
3.3.	Anseende kopplad till produkten	20
4.	Hur stärka skyddet.....	20
4.1.	Harmonisera nationell lagstiftning	20
4.2.	Att skapa ett enda EU-omfattande system	21
5.	Registrering	22
5.1.	De nationella myndigheternas roll i ett europeiskt registreringssystem	22
5.2.	Förvaltning av ett EU-register.....	22
5.3.	Processens innehåll	23
5.3.1.	Vem får söka?	23
5.3.2.	Invändande mot en registrering av en geografisk ursprungsbeteckning.....	23
5.3.3.	Avgifter	24
6.	Skyddets omfattning.....	24
6.1.	Beviljad skyddsnivå	24
6.2.	Övervakning och genomförande av rätten till geografiska ursprungsbeteckningar... ..	25
6.3.	Varaktighet för geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter	26
7.	Efter registreringen.....	26
7.1.	Avregistrering av skyddet	26
7.2.	Potentiella konflikter mellan geografiska ursprungsbeteckningar och varumärken ..	27
	Slutsats.....	28

INLEDNING

I dagens globaliserade värld är urvalet av produkter som erbjuds konsumenterna i det närmaste obegränsat. För att kunna göra välgrundade val, måste konsumenterna kunna samla in och jämföra information om pris och egenskaper för ett ökande antal varor. Det är inte säkert att en produkts pris och grundläggande egenskaper är de enda avgörande faktorerna. Konsumenterna undersöker också sätt att identifiera autentiska och ursprungliga kvalitetsprodukter, och de förväntar sig att kvaliteten och särdragen som reklamen pekar på ger den kvalitet som de värdesätter och för vilken de är ofta villiga att betala extra.

För att uppnå detta kan det anseende eller vissa kvalitetsegenskaper som är utmärkande för produkterna på grund av deras särskilda ursprung vara föremål för vad som kallas en ”geografisk ursprungsbezeichnung” som kännetecknar produkten. Geografiska ursprungsbezeichnungen är beteckningar som identifierar varor som har sitt ursprung i ett land, en region eller en plats där en viss kvalitet, anseende eller andra produktens egenskaper i huvudsak kan hänföras till dess geografiska ursprung, t.ex. Bordeaux (vin), Vetro di Murano (glas) eller Prosciutto di Parma.

Geografiska ursprungsbezeichnungen är naturligtvis relevanta för jordbruksprodukter, livsmedel, vin och andra alkoholdrycker, där deras geografiska ursprung kopplas samman med kvalitativa egenskaper som härrör antingen direkt från jordmånen eller klimatet (t.ex. vin) eller från en kombination av naturliga faktorer och traditionella bearbetningsmetoder som tillämpas i regionen (t.ex. Bayerisches Bier). Användningen av geografiska ursprungsbezeichnungen är inte begränsade till jordbruksprodukter. En geografisk ursprungsbezeichnung kan också belysa särskilda produktens egenskaper som beror på mänskliga faktorer i produktens ursprungsort, såsom vissa specifika tillverkningsfärdigheter och traditioner. Detta är t.ex. fallet med hantverk, som i allmänhet är handgjorda produkter som tillverkats av lokala naturresurser och som i regel ingår i lokalsamhällets traditioner.

Europeiska unionen (EU) är rik på sådana autentiska produkter som är andra produkter än jordbruksprodukter och baseras på traditionellt kunnande och produktionsmetoder som ofta är rotade i det kulturella och sociala arvet för en viss plats, t.ex. Český křišťál (böhmsk kristall), skotsk Tartan (skotskrutigt vävt mönster), Marmaro di Carrara (marmor) eller Meissner Porzellan (porslin). Alla dessa produkter utgör en del av Europas traditionella kunnande och färdigheter, är viktigt för kulturarvet och bidrar till den kulturella och kreativa ekonomin. De har även stor ekonomisk potential, under förutsättning att de rätta villkoren för deras utnyttjande är uppfyllda. Tekniska framsteg och innovation är avgörande för att göra det bästa av lokal expertis och lokalt arv.

EU är bundet av regler om skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen i enlighet med avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (Trips-avtalet), som gäller för samtliga 159 medlemmar i Världshandelsorganisationen (WTO), och som omfattar både jordbruksprodukter och andra produkter än jordbruksprodukter. I alla WTO:s medlemsländer måste geografiska ursprungsbezeichnungen skyddas för att undvika att vilseleda allmänheten i fråga om ursprunget på varor och förhindra illojal konkurrens. WTO-medlemmarna har rätt att använda olika rättsliga instrument för att uppnå detta. En del WTO-medlemmar, däribland 15 EU-medlemsstater, har sui generis-lagstiftning om skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen för andra produkter än jordbruksprodukter.

På EU-nivå finns det för närvarande ett enhetligt skydd av geografiska ursprungsbeteckningar för vin, spritdrycker, aromatiserade viner, jordbruksprodukter och livsmedel. För närvarande finns det ingen harmonisering eller enhetligt skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå. I stället tillämpas nationella rättsliga instrument, vilket leder till varierande grad av rättsligt skydd inom EU. Producenter av andra produkter än jordbruksprodukter som vill skydda en geografisk ursprungsbeteckning i hela EU måste se till att de har separata skydd i var och en av medlemsstaterna, vilket inte förefaller ligga i linje med målen för den inre marknaden.

Kommissionen tog upp frågan i sitt meddelande från 2011 *En inre marknad för immateriella rättigheter*¹ och föreslog en grundlig analys av den befintliga rättsliga ramen för skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter i medlemsstaterna och dess konsekvenser för den inre marknaden.

Uppdraget att följa upp detta under 2012² gavs genom *Studien om skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter inom den inre marknaden* (nedan kallad *studien*). I studien, som offentliggjordes av kommissionen i mars 2013, anses de befintliga rättsliga instrument som finns tillgängliga för producenter på nationell nivå och EU-nivå vara otillräckliga. Kommissionen anordnade en offentlig hearing den 22 april 2013 för att diskutera resultaten av studien och skapa en plattform för en bred debatt om behovet av ett mer ändamålsenligt skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå. Många av de aktörer som deltog stödde den uppmaning som gavs i studien om bättre skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå.

Mot bakgrund av resultaten av studien och resultaten av den offentliga hearingen beslutade kommissionen att fortsätta sitt analysarbete genom denna grönbok. Syftet är att samråda med alla berörda parter genom bredast möjliga samråd om huruvida det finns ett behov i EU att öka skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter, och i så fall vilken metod som bör väljas. Alla berörda parter uppmanas inkomma med synpunkter på de frågor som tas upp i denna grönbok genom att svara på frågorna. Kommissionen kommer att beakta resultaten av detta samråd när den fattar beslut om huruvida det är lämpligt med ytterligare åtgärder på EU-nivå.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/COM_2011_287_en.pdf.

² Studien utfördes innan Kroatens anslutning till Europeiska unionen och omfattar inte landet.

I — TILLVARATA GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR PÅ BÄSTA SÄTT: POTENTIELLA FÖRDELAR MED UTVIDGNINGEN AV EU:S SKYDD AV GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR TILL ANDRA PRODUKTER ÄN JORDBRUKSPRODUKTER

1. GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR I EU: NULÄGE

1.1. Vad är en geografisk ursprungsbeteckning?

En geografisk ursprungsbeteckning är en beteckning, vanligtvis ett namn som används på varor som har ett visst geografiskt ursprung och som har kvaliteter, egenskaper eller anseende som i huvudsak kan tillskrivas den ursprungsorten. Vanligtvis innehåller eller består en geografisk ursprungsbeteckning av namnet på den plats där varorna har sitt ursprung. Detta namn kan utnyttjas av alla företag från det berörda området som framställer en viss produkt på föreskrivet sätt. Champagne och Prosciutto di Parma är exempel på ett par världsberömda geografiska ursprungsbeteckningar.

Syftet med att skydda en geografisk ursprungsbeteckning som en immateriell rättighet är att garantera rättvis konkurrens mellan producenterna och ge konsumenterna tillförlitlig information om produktionsplats eller produktionsmetod och produktens kvalitet.³ Det skydd som geografiska ursprungsbeteckningar ger är avgörande för att bevara traditionella och högkvalitativa produkter och det kunnande och de arbetstillfällen som är kopplade till dem. Skyddet för geografiska ursprungsbeteckningar hjälper därför små och medelstora företag och tillverkare. Geografiska ursprungsbeteckningar framhäver sambandet mellan mänsklig verksamhet, kultur, mark och resurser, samt ger hjälp att skydda immateriella tillgångar såsom anseende och kvalitetsnormer.

Skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar är också ett incitament att investera i ny teknik och innovation för att skydda produkternas höga kvalitet, samtidigt som konkurrenskraften bibehålls.

Geografiska ursprungsbeteckningar har särskilda egenskaper som skiljer dem från andra immateriella rättigheter: de är vanligtvis inte en enda enhets egendom, vilket normalt är fallet med varumärken eller patent. Geografiska ursprungsbeteckningar hör till ett visst samhälle eller gemenskap, det vill säga alla producenter vars produkter har sitt ursprung i det avgränsade geografiska området och som uppfyller specifikationerna för den geografiska ursprungsbeteckningen.

³ I likhet med alla andra produkter måste produkter med ett geografiskt beteckningsnamn överensstämma med EU:s befintliga system för "väsentliga krav" och krav på produktsäkerhet som ser till att den inre marknaden fungerar väl, produkters säkerhet för personer och skydd av vissa andra allmänna intressen, t.ex. skydd av miljö eller energieffektivitet.

1.2. Den rättsliga ramen för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar

1.2.1. Internationell rättslig ram

Ett antal fördrag som förvaltas av Världspannsorganisationen för den internationella äganderätten (Wipo) föreskriver skydd av geografiska ursprungsbeteckningar, i synnerhet 1883 års Pariskonvention för skydd av den industriella äganderätten⁴ och Lissabonöverenskommelsen om skydd av ursprungsbeteckningar och deras internationella registrering.⁵ Dessutom gäller artiklarna 22–24 i Trips-avtalet det internationella skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar inom WTO.⁶

Dessa internationella avtal tillåter skydd av geografiska ursprungsbeteckningar som beviljas alla produkttyper, både jordbruksprodukter och andra produkter. De skiljer sig dock märkbart åt vad gäller definition, tillämpningsområde, därtill hörande verkställighetsåtgärder och andra aspekter av skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar.

1.2.2. Den rättsliga ramen i EU

I Europa finns skydd av geografiska ursprungsbeteckningar för både jordbruksprodukter och andra produkter än jordbruksprodukter. Jordbruksprodukter och livsmedel (vin och spritdrycker) kan bara åtnjuta ett enhetligt skydd på EU-nivå. Geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter skyddas bara på nationell eller regional nivå, genom olika nationella regelverk.

1.2.2.1. Enhetligt skydd på EU-nivå begränsat till jordbruks- och livsmedelsprodukter

På EU-nivå har ett enhetligt skydd av geografiska ursprungsbeteckningar inrättats för vin (1970), spritdrycker (1989), aromatiserade viner (1991) och andra jordbruksprodukter och livsmedel (1992). Huvudsyftet med dessa system är att främja kvalitet, variation och värde i livsmedelskedjan, bevara ett traditionellt kunnande inom sektorn och stimulera diversifiering och sysselsättning i landsbygdsområden. Genom dessa system omfattas skyddade namn för produkterna av ett långtgående enhetligt skydd i hela EU genom ett enda ansökningsförfarande. I slutet av april 2014 hade 336 namn på spritdrycker, 1 577 namn på vin och 1 184 namn på livsmedel och jordbruksprodukter registrerats på EU-nivå. Det beräknade försäljningsvärdet för EU:s geografiska ursprungsbeteckningar uppgick 2010 till

⁴ I Pariskonventionen hänvisas allmänt till ”angivelse av härkomst” och ”ursprungsbeteckningar” som föremål för industriell äganderätt, dock utan att definiera dessa begrepp. Alla EU-medlemsstater är också parter till Pariskonventionen.

⁵ Tio av EU-medlemsstaterna är parter i Lissabonavtalet. Sju medlemsstater har ratificerat det: Bulgarien, Tjeckien, Frankrike, Ungern, Italien, Portugal och Slovakien. Tre har undertecknat det men utan att ratificera det: Spanien, Grekland och Rumänien.

⁶ I artikel 22 i Trips-avtalet finns en definition av geografiska ursprungsbeteckningar som innehåller en allmän skyldighet för WTO-medlemmarna att ge skydd mot vilseledande användning av en geografisk ursprungsbeteckning och mot användning som utgör illojal konkurrens. Dessutom är parterna skyldiga att vägra eller ogiltigförklara registrering av varumärken som innehåller eller består av en geografisk ursprungsbeteckning för varor som inte har sitt ursprung i det angivna territoriet, om användningen av beteckningen i varumärket för sådana varor kan vilseleda allmänheten i fråga om dess verkliga ursprung. I artikel 23 i Trips-avtalet ges ett starkare skydd av geografiska ursprungsbeteckningar för vin och spritdrycker. I artikel 23.1 fastställs en norm om absolut skydd som ålägger parterna att hindra registrering av vin och spritdrycker med geografiska ursprungsbeteckningar för vin eller spritdrycker som inte har sitt ursprung i det berörda geografiska området, även om varornas verkliga ursprung är angivet eller den geografiska ursprungsbeteckningen anges vid översättning eller tillsammans med uttryck som ”art”, ”typ”, ”stil”, ”imitation” eller liknande. Geografiska ursprungsbeteckningar för vin och spritdrycker måste skyddas, även om missbruk av ett geografiskt beteckningsnamn inte skulle vilseleda konsumenterna.

54,3 miljarder euro, inklusive 11,5 miljarder euro i exportförsäljning (15 % av EU:s livsmedels- och dryckesindustriexport).

EU-domstolen har bekräftat att en geografisk ursprungsbeteckning är en immateriell rättighet.⁷ EU:s system för att skydda dem är exklusivt och hindrar medlemsstaterna från att driva separata, parallella nationella eller regionala ordningar (exempelvis som i fallet med varumärken).⁸ Nationella system finns för att reglera det första steget i ansökningsprocessen om registrering av EU:s geografiska ursprungsbeteckningar och se till att den administrativa tillsynen (dvs. göra officiella kontroller av att produktspecifikationerna följs av tillverkare och övervakning av användningen av en geografisk ursprungsbeteckning på marknaden).⁹

EU:s system för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter betraktas i allmänhet som lyckat, vilket framgår av en studie som nyligen beställts av Europeiska kommissionen.¹⁰ Det har medfört påtagliga fördelar för konsumenter och producenter, såsom detaljerade uppgifter och en kvalitetsgaranti för konsumenterna, stabila vinstmarginaler för producenterna, ökad synlighet, ofta till följd av deltagande i mässor, tillgång till nya inhemska marknader eller exportmarknader, samt bättre tillgång till medel och investeringsstöd för producenter. Skyddet för geografiska ursprungsbeteckningar bidrar också till att upprätthålla den lokala infrastrukturen och sysselsättningen, särskilt i fattigare områden, vilket gynnar samhället som helhet.

1.2.2.2. Olika nationella regelverk för andra produkter än jordbruksprodukter

Medlemsstaternas lagar för att skydda andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar har ännu inte harmoniserats. De relevanta nationella regelverken varierar således avsevärt från en medlemsstat till en annan. Det finns betydande skillnader i fråga om definitioner, registreringsförfaranden och registreringskostnader, skyddets tillämpningsområde och verkställighetsmetoder. Följaktligen omfattas geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter av olika nivåer av skydd som, beroende på produktionsland, bygger på det grundläggande skydd som anges i Trips-avtalet.

I alla medlemsstater omfattas andra produkter än jordbruksprodukter av lagar om illojal konkurrens eller vilseledande av konsumenterna. Detta gäller även för varumärkesrätten, som också kan ge en viss grad av skydd. För närvarande fungerar sui generis-system som ger skydd genom geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter i 15 medlemsstater.¹¹ Dessa lagar tar sig olika former, allt från regionala eller nationella bestämmelser om särskilda hantverk (t.ex. keramik) till särskilda lagar om en viss produkt (t.ex. Solingenknivar) eller regionala eller nationella lagar som skyddar alla andra produkter utom jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar¹².

⁷ Se C-3/91, Turrón de Jijona, punkt 37, eller Prosciutto di Parma, C-108/01, punkt 64.

⁸ Se mål C-478/07 Budějovický Budvar, punkt 114.

⁹ Se mål C-35/13, Felino, punkt 28.

¹⁰ Studien *Värdet av produktion av jordbruksprodukter och livsmedel, viner, aromatiserade viner och spritdrycker som skyddas av en geografisk ursprungsbeteckning* finns att hämta på http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en.htm.

¹¹ Belgien (Vallonien), Bulgarien, Kroatien, Tjeckien, Estland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Lettland, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien (Murcia), se studien, s. 30.

¹² Studie om skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på den inre marknaden, s. 29–73, http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/docs/geo-indications/130322_geo-indications-non-agri-study_en.pdf.

Fråga:

1. Ser du några fördelar eller nackdelar vad gäller nuvarande olika nivåer och sätt att utöva skyddet för geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter i EU:s olika medlemsstater? Motivera ditt svar.

2. POTENTIELLA EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA FÖRDELAR MED ATT UTVIDGA SKYDDET AV GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR TILL ANDRA PRODUKTER ÄN JORDBRUKSPRODUKTER PÅ EU-NIVÅ

2.1. Den ekonomiska potentialen vad avser geografiska ursprungsbeteckningar för andra produkter än jordbruksprodukter

Det förefaller finnas två viktiga potentiella fördelar med ett harmoniserat EU-system för geografiska ursprungsbeteckningar för producenter av andra produkter än jordbruksprodukter. Att öka skillnaden och intresset för deras produkter genom att garantera kvalitet och ursprung i hela EU skulle kunna öka försäljningen¹³ och ge ett mer effektivt och enhetligt EU-omfattande skydd mot förluster som orsakas av förfälskning och imitation.

Skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar kan tillämpas på alla typer av andra produkter än jordbruksprodukter och produktionsmetoder, från låg- och medel tekniska produkter, t.ex. böhmisk kristall, till mer högtekniska produkter. I studien uppskattades att direkta och indirekta arbetstillfällen i sektorn för andra produkter än jordbruksprodukter i EU står för upp till 4,08 miljoner arbetstillfällen¹⁴. Dessa arbetstillfällen finns främst i små och medelstora företag i fattigare regioner¹⁵. Två tredjedelar av de regioner från vilka andra produkter än jordbruksprodukter med geografiska ursprungsbeteckningar har sitt ursprung har en fattigdomsnivå eller en arbetslöshetsnivå som överstiger 20 %.

Att garantera det anseende eller den kvalitet på en annan produkt än jordbruksprodukt som åtnjuter skydd av geografiska ursprungsbeteckningar i hela EU skulle kunna hjälpa producenter att få tillgång till stimulansfonder och investeringsstöd från offentliga myndigheter och underlätta ökad tillgång till handelsmässor. Möjligheten att ansluta sig till ett EU-omfattande harmoniserat system med geografiska ursprungsbeteckningar skulle också kunna förbättra en kollektiv organisation och administration av det skyddade namnet genom sammanslutningar av producenter.

¹³ Dessutom spelar den geografiska beteckningsstatusen en viktig roll genom att man gör det möjligt för producenterna att inleda en storskalig detaljhandel och finna nya kunder utanför de områden där produkterna traditionellt är kända och uppskattade av konsumenterna. Eftersom konsumenter på utländska marknader ser geografiska ursprungsbeteckningar som ytterligare en garanti för produktens kvalitet, som kontrolleras av ett externt organ, hjälper en geografisk ursprungsbeteckning producenterna att få tillgång till nya exportmarknader.

¹⁴ Studien, s. 133.

¹⁵ Källa: Europeisk statistik om fattigdom och arbetslöshet i NUTS 2-regioner. Detta är fallet till exempel med dentelles de Binche (spetsar från Belgien) eller svart lera från Olho Marinho (Portugal).

En känd geografisk ursprungsbeteckning kan också skapa större publicitet åt platsen eller regionen och ge en multiplikatoreffekt, till exempel genom att uppmuntra turism,¹⁶ handelsmässor och kulturell verksamhet och därmed skapa fler arbetstillfällen.¹⁷

Sysselsättning som genereras av en viss produkt som har ett namn innehållande en geografisk ursprungsbeteckning kan inte överföras till andra platser, på grund av dess inneboende kopplingar till ett territorium. I detta perspektiv kan ett förbättrat välstånd hos vissa regioner genom att skydd av geografiska ursprungsbeteckningar beviljas till andra produkter än jordbruksprodukter bidra till att bibehålla arbetstillfällen och välstånd i vissa ekonomiskt instabila områden.

Frågor:

2. Anser du att ett fördjupat och harmoniserat skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå kan få positiva ekonomiska effekter på den inre marknaden på det sätt som beskrivs ovan?
3. Anser du att ett sådant skydd kan ha negativa effekter på EU:s ekonomi?

2.2. Fördelar för konsumenterna

Geografiska ursprungsbeteckningar gör det möjligt för konsumenter som uppmärksammar produkters geografiska ursprung, är känsliga för den kultur eller tradition som ingår i dem, eller som beaktar särskilda egenskaper eller kvalitet i varorna för att göra välgrundade, säkra val som baseras på tillförlitliga uppgifter.¹⁸ Geografiska ursprungsbeteckningar syftar till att ge konsumenterna visshet om att en produkt har en viss kvalitet, egenskaper eller anseende på grund av dess särskilda ursprungsort, om detta är något de värdesätter.

Officiella kontroller och övervakningsmekanismer för att se till att produkter med skyddade geografiska ursprungsbeteckningar överensstämmer med produktspecifikationerna är en viktig del av EU:s nuvarande system för geografiska ursprungsbeteckningar inom jordbrukssektorn. Skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar är ett verktyg för att förhindra bedräglig användning av ett geografiskt beteckningsnamn på marknaden. Det har inte som syfte att begränsa utbudet av tillgängliga produkter för konsumenterna, men förbehåller i stället en särskild benämning för varor som uppfyller produktspecifikationerna och som har en tydlig geografisk koppling. Det hindrar inte andra producenter från att saluföra samma typ av varor under ett annat namn. I huvudsak syftar geografiska ursprungsbeteckningar till att skydda konsumenterna från varor som inte har den kvalitet och de egenskaper som de förväntar sig och för vilka de kan vara beredda att betala ett högre pris.¹⁹

¹⁶ Exempelvis den europeiska keramikleden (har certifierats som "Kulturled" av Europarådet sedan maj 2012) som syftar till att öka attraktiviteten till territorier som präglas av keramikverksamhet som hållbara turistmål.

¹⁷ Se: *Geographical Indications, An introduction*, Wipo, http://www.wipo.int/export/sites/www/freepublications/en/geographical/952/wipo_pub_952.pdf.

¹⁸ Enligt en undersökning genom Eurobarometer (298) under 2008 uppgav 26 % av konsumenterna att de var intresserade av ursprungslandet för andra produkter än livsmedelsprodukter (inte geografiska ursprungsbeteckningar som sådana), vilket var den fjärde högst rankade aspekten efter pris, säkerhet och varumärke.

¹⁹ Först när konsumenterna får kännedom om produkternas kvalitet är det meningsfullt för producenter att investera i tillverkning av produkter av hög kvalitet. Om ett företag beslutar att framställa produkter av hög kvalitet kommer resultatet av det beslutet att säkras i framtiden till följd av producentens långsiktiga investeringar i uppbyggnaden av ett väletablerat

Frågor:

4. Anser du att ett ökat och harmoniserat skydd av geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå för andra produkter än jordbruksprodukter kan gynna konsumenterna?
5. Anser du att det finns potentiella negativa konsekvenser för konsumenterna?

2.3. Stöd för EU:s internationella insatser för att öka skyddet av geografiska beteckningar

Skapandet av ett enhetligt skydd av geografiska beteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter i EU kan också inverka positivt när det gäller förhandlingar om handelsavtal med tredjeländer som är intresserade av att skapa bättre skydd för andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar i EU. Avsaknaden av ett harmoniserat och konsekvent EU-system för skydd av andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar påverkar EU:s förmåga att förhandla om frågan bilateralt, och att i dessa länder uppnå bättre skydd för de av EU:s jordbruksprodukter som omfattas av geografiska ursprungsbeteckningar. Skydd av andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar från tredjeländer på EU-marknaden har blivit en allt viktigare faktor i ett antal bilaterala förhandlingar med EU:s handelspartners. Dessa har ofta en anmärkningsvärt rik tradition i välkända hantverk och andra produkter än jordbruksprodukter, exempelvis skyddar Indien vissa produkter som är relaterade till saris, sidenmålningar och sjalar.

På multilateral nivå skulle EU:s förhandlingsinsatser inom ramen för WTO för att förbättra skyddsnivån av geografiska ursprungsbeteckningar också kunna åtnjuta ett enhetligt europeiskt system för skydd av andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar. I WTO:s förhandlingar om utvecklingsdagordningen från Doha har EU agerat för att utvidga den höga skyddsnivå som för närvarande bara beviljas vin och spritdrycker till att omfatta alla produkter.

Fråga:

6. Ser du några potentiella fördelar eller nackdelar med ett harmoniserat skydd av geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå som omfattar andra produkter än jordbruksprodukter vid EU:s handelsförbindelser med tredjeland? Om ja, vilka?

2.4. Bibehållande och värdering av europeiska traditioner, kunnande, mångfald av kulturyttringar²⁰ och kulturarv

Det bästa sättet för producenter av andra typiska produkter än jordbruksprodukter som är berättigade till geografiska ursprungsbeteckningar att effektivt konkurrera är genom

anseende. Av denna orsak är det först när konsumenterna är medvetna om kvaliteten som företaget har ett incitament att investera i sitt anseende och följaktligen erhålla prisstöd. Konsumenten får följaktligen ett brett urval av högkvalitativa och säkra produkter.

²⁰ Europeiska unionen är sedan 2006 part i Unescos konvention om skydd och främjande av mångfalden av kulturyttringar, och i enlighet med artikel 167 i EU-fördraget ska unionen beakta de kulturella aspekterna då den handlar enligt andra bestämmelser i fördragen, särskilt för att respektera och främja sin kulturella mångfald.

produkternas autencitet, särskiljande kvalitet och andra egenskaper som konsumenterna värderar. Producenterna av ovan nämnda produkter befinner sig under konstant tryck från andra producenter av produkter som missbrukar deras anseende och dessa produkter är ofta av lägre kvalitet och säljs till lägre priser. De producenter av produkter som är berättigade till geografiska ursprungsbeteckningar kan lyckas om konkurrensen bygger på rättvisa metoder. Om producenter av imitationer drar nytta av de förväntningar konsumenterna har på de ursprungliga produkternas anseende, autencitet och kvalitet genom att man använder det geografiska namn runt vilka det anseendet har växt fram, kan de ursprungliga produkterna i slutändan upphöra att produceras, och försvinna, som t.ex. har hänt i den litauiska lintextilindustrin. Producenter av produkter med geografiska ursprungsbeteckningar behåller traditionellt och värdefullt kunnande levande och för det vidare från generation till generation. Produktionsmetoder och därmed sammanhängande verksamhet ger en identifikation som det lokala samhället har byggt upp under lång tid. Producenter av produkter med geografiska ursprungsbeteckningar upprätthåller nätverk för samarbete sinsemellan och mellan producenter och andra lokala berörda organ, t.ex. offentliga organ och turistorganisationer. De kan därför bidra till att bygga upp det sociala kapitalet i en region. Slutligen kan en betydande del av EU:s historiska, kulturella och sociala arv skadas om produkter med geografiska ursprungsbeteckningar försvinner på grund av bristen på lämpligt skydd.

Frågor:

7. Anser du att ett harmoniserat skydd av andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska beteckningar på EU-nivå skulle bidra till att bevara det traditionella kulturella och konstnärliga kulturarv som återspeglas i berättigade produkter?
8. Skulle ett sådant skydd bidra till att bygga upp ett socialt kapital i produktionsområdena?

3. FRÅGOR OCH UTMANINGAR I FRÅGA OM ATT GÖRA ANDRA PRODUKTER ÄN JORDBRUKSPRODUKTER BERÄTTIGADE TILL SKYDD AV GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR

Ju bättre anseende och erkännande en geografisk ursprungsbeteckning har, ju mer sannolikt är det att konkurrenterna kommer att försöka utnyttja det och missbruka namnet på varor som inte har sitt ursprung i det angivna geografiska området eller inte uppfyller de relevanta produktspecifikationer eller kvalitetsegenskaper som namnet innebär. Missbruk av en geografisk ursprungsbeteckning leder till förlust av inkomster och marknadsandelar för lagliga aktörer samt potentiella skador vad gäller anseende och ytterligare rättsliga kostnader.

Enligt studien rapporterades att 57,4 % av de undersökta produkterna (n=94) hade stora problem och gjorde stora förluster på grund av missbruk av deras geografiska ursprungsbeteckningar.²¹ Dessa inbegriper följande:

- Imitation av produkter från samma land,²² andra EU-länder²³ eller tredjeländer, särskilt från Asien.²⁴

²¹Studien, s. 97.

²²Tapisserie d'Aubusson (gobelänger), faience de Moustiers (lergods), pierre de Bourgogne (sten) etc.

²³Till exempel: Italienska imitationer av pierre de Bourgogne (sten), rumänska imitationer av Vetro di Murano (glas).

²⁴Exempelvis dentelles de Binche (spets), Marmo di Carrara (marmor), Vetro di Murano (glas), keramik från Horezu, natursten från Kastilien-León.

- Anspelning på det skyddade namnet genom produkter som inte är närstående, exempelvis formuleringen ”belgisk sten” för falsk Pierre bleu de Belgique, turkisk marmor som saluförs under beteckningen ”Botticino Royal” och ”the new Botticino”²⁵.
- Anspelning på den skyddade beteckningen för produkter som inte är samma typ av produkt, t.ex. kinesisk granit, indisk skiffer och kalksten från andra länder som använder beteckningen ”natursten från Kastilien-León”.²⁶

Kostnaderna för rättsliga åtgärder mot intrång kan medföra en betydande ekonomisk börda för ett företag. Exempelvis beräknas kostnaden för företaget Český Granát (Tjeckien) att väcka talan vid domstol eller administrativa organ till 200 000 CZK (cirka 7 770 euro) per år, och för företaget Solingen beräknas den till cirka 50 000 euro per år.²⁷ Beroende på situationen, kan kostnaderna för att garantera ett effektivt skydd vara betydligt högre.

Studien visar att producenterna antar ett stort antal strategier för att skydda sig mot intrång, t.ex. skriftliga protester (t.ex. Harris Tweed, Schwarzwälder Kuckucksuhr), kampanjer mot varumärkesförfalskning (t.ex. Swiss Watches), registrering av varumärken (t.ex. Ceramica Artistica e tradizionale di Vietri sul Mare) eller vidta rättsliga åtgärder (t.ex. keramik från Deruta och Murano).

I studien konstateras att resultatet av alla dessa åtgärder ofta är osäkra till följd av avsaknad av en enhetlig rättslig ram på EU-nivå för skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter, vilket leder till olika system med olika grader av skydd, verkställighet och utan en tydlig allmän ram.

Frågor:

9. Anser du att EU:s harmoniserade skydd av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter skulle kunna hjälpa producenter att försvara sig mot imitationer och missbruk? Motivera ditt svar.
10. Hur kan konkurrerande producenter skydda sig mot att inte behöva gå för långt för att skydda sig när det gäller geografiska ursprungsbeteckningar?

4. ALTERNATIV TILL EU-HARMONISERAT SKYDD

Genom studien fann man att befintliga nationella instrument ger en viss skyddsnivå när de används för att skydda geografiska ursprungsbeteckningar andra produkter än jordbruksprodukter på EU-nivå.

Lagar om illojal konkurrens²⁸ och vilseledande av konsumenterna, som finns i alla EU:s medlemsstater, ger skydd mot otillbörliga affärsmetoder, inbegripet vilseledande information

²⁵ Botticino är en stad i provinsen Brescia i Italien.

²⁶ Studien, s. 99.

²⁷ Ibid, s. 109.

²⁸ Illojal konkurrens kan definieras som ”alla former av konkurrens som strider mot god affärssed och industriella och kommersiella frågor”.

om en produkts utmärkande egenskaper, t.ex. dess geografiska ursprung.²⁹ I praktiken är dock dessa lagar begränsade i den mån som de kan tillhandahålla ett effektivt skydd mot missbruk av andra namn än namn på jordbruksprodukter.

Dessutom skiljer sig denna lagstiftning fortfarande i hög grad från en medlemsstat till en annan. Exempel på detta är olika nationella, regionala eller lokala organ³⁰ (t.ex. i Spanien) och konsumentorganisationer (t.ex. Tyskland) som ansvarar för efterlevnaden av dessa lagar, vilket innebär olika kostnader, förfaranden och formella krav. I studien³¹ visas att i länder där kontrollen av efterlevnaden är tillgänglig genom sådana organ, har inga exempel på åtgärder för att skydda andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbezeichnungar konstaterats.

Dessutom framgår det av studien att producenterna ofta inte inleder civilrättsliga förfaranden mot otillbörliga affärsmetoder, eftersom kostnaderna kan vara betydande och det ofta är svårt att fastställa bevis.³²

Varumärkesskyddet har också sina begränsningar. Den ger innehavaren rätt att hindra alla andra från att använda varumärket. Det varumärke (namn, logotyper, osv.) som valts måste inte ha någon koppling till produkterna eller deras ursprung. Däremot kan en skyddad geografisk ursprungsbezeichnung utgöra en garanti för konsumenter att varorna är tillverkade på en viss plats och ha särskilda egenskaper som en följd av detta. Ett varumärke kan därför vanligtvis inte tillhandahålla samma uppgifter och garantier som en geografisk ursprungsbezeichnung.

I vissa fall kan en geografisk ursprungsbezeichnung leda till ett visst skydd enligt varumärkesrätten, närmare bestämt genom kollektiva märken eller kontrollmärken. Kollektiva märken ägs gemensamt av en grupp av producenter (t.ex. en sammanslutning) och kan användas av mer än en person, så länge som användaren är medlem i gruppen och följer de regler som gruppen har fastställt. Ett kvalitetsmärke ägs av en attesterande juridisk enhet som kontrollerar att märket används enligt standarderna för certifiering. Den som certifierar kontrollerar användningen av varumärket och har ensamrätt att förhindra otillåten användning. Den som certifierar kan vanligtvis inte själv använda sig av varumärket och användningen är öppen för vem som helst som uppfyller normerna för certifiering. Dessa typer av skydd har vissa av de egenskaper som gäller för skyddet av geografiska ursprungsbezeichnungar. I den allmänna varumärkesrätten föreskrivs inte några fördefinierade normer, särskilt inte någon koppling till ett visst geografiskt område, och ger innehavaren rätt att fastställa sina egna regler för användning. Följaktligen saknar kollektiv- och

²⁹I direktiv 2005/29/EG fastställs de otillbörliga affärsmetoder som är förbjudna i EU och de tre EES-länderna. I artikel 6 understryks att en affärsmetod ska anses vara vilseledande om den innehåller information som vilseleder eller sannolikt kommer att vilseleda genomsnittskonsumenten framför allt vad gäller produktens utmärkande egenskaper, såsom geografiskt eller kommersiellt ursprung. I artikel 11 föreskrivs särskild gottgörelse, eftersom medlemsstaterna och andra länder i EES ska se till att det finns adekvata och effektiva metoder för att bekämpa sådana metoder. Dessa medel ska inbegripa bestämmelser som gör det möjligt för personer eller organisationer som har ett rättmätigt intresse (konsumenter och konkurrenter) att vidta rättsliga åtgärder mot dessa otillbörliga affärsmetoder och/eller för att hänskjuta dessa metoder inför en förvaltningsmyndighet.

³⁰Administrativa myndigheter i Bulgarien, Cypern, Estland, Finland, Tyskland, Grekland, Italien, Lettland, Luxemburg, Polen, Portugal, Rumänien och Slovenien har en skyldighet att utreda de klagomål som de tar emot. Majoriteten av de behöriga myndigheterna kan avvisa klagomål på olika grunder, t.ex. avslås av rationaliseringsändamål 40 % av alla klagomål och bara de som medför betydande ekonomiska förluster behandlas i Belgien.

³¹ Studien, s. 35.

³² Studien, s. 34–35.

kvalitetsmärken de grundläggande garantier som finns i systemet med geografiska ursprungsbeteckningar.³³ EU:s nuvarande varumärkessystem omfattar inte kvalitetsmärken för producenter av produkter med geografiska ursprungsbeteckningar men gör det möjligt för producenterna att registrera deras namn som ett kollektivt gemenskapsvarumärke.

I de flesta fall behandlar regional eller nationell lagstiftning om specifikt hantverk bara kollektiva strategier för att främja eller skydda enskilda lokala hantverk. Särskilda lagar om produkter som faktiskt anger produktspecifikationer (t.ex. Solingenknivar, Harris Tweed, Bordado de Madeira (broderier från Madeira)). Befintliga regionala och nationella lagar om branschomfattande skydd är inte harmoniserade, utan skiljer sig åt i viktiga frågor såsom definitionen av en geografisk ursprungsbeteckning, skyddets omfattning, registreringsförfaranden, avgifter, kontroll och genomförande. Dessutom kan skyddet genom nationell lagstiftning bara garantera att den geografiska ursprungsbeteckningen respekteras i den berörda medlemsstaten. Den ger inte något skydd i hela EU eller garanterar lika villkor för skydd på den inre marknaden.

Fråga:

11. Vad anser du om nuvarande alternativ till harmoniserat skydd genom geografiska ursprungsbeteckningar av andra produkter än jordbruksprodukter?

II – ALTERNATIV TILL SKYDD AV GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR PÅ EU-NIVÅ

En reaktion på EU-nivå på de problem som beskrivs ovan skulle kunna ta olika form. Bättre skydd av geografiska ursprungsbeteckningar måste vara förenliga med den befintliga EU-lagstiftningen och den internationella rättsliga ramen och måste uppfylla både ekonomiska behov och berörda aktörers behov. Det befintliga systemet för geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter är en tydlig utgångspunkt för jämförelser. I det följande avsnittet av grönboken vill kommissionen få in synpunkter från berörda parter vad gäller flera parametrar som anses vara avgörande för utformningen av ett eventuellt EU-initiativ om skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter.

1. MÅL OCH KRITERIER FÖR SKYDD

De möjliga målen för eventuella nya åtgärder sträcker sig från att uppfylla minimikraven för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar i Trips-avtalet, till att ge ytterligare kriterier, såsom de som ingår i EU-lagstiftningen om geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter.

³³Se ”Guide to geographical indicators linking products and their origins” av Daniele Giovannucci, Tim Josling, William Kerr, Bernard O’Connor, May T. Yeung (International Trade Centre).

1.1. Vilket märke: namn och symboler

Det märke som oftast används för att hänvisa till en produkt som kan komma i fråga för en geografisk ursprungsbeteckning är dess namn. Detta innehåller mycket ofta namnet på ett geografiskt område (särskild plats, region eller land t.ex. Herend³⁴), eventuellt i kombination med namnet på själva varan, t.ex. scottish tartan³⁵ eller tapisserie d'Aubusson.³⁶

Men ett annat namn än ett geografiskt namn kan också utgöra en geografisk ursprungsbeteckning, förutsatt att det otvetydigt kan associeras till ursprungsorten. Att utvidga definitionen av en geografisk beteckning till detta slags namn skulle göra det möjligt att täcka fler produkter. Denna lösning antogs också genom EU:s system för geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter, enligt vilket exempelvis fetaost³⁷ och det spanska mousserande vinet cava³⁸ skyddas av geografiska ursprungsbeteckningar.

Ett annat alternativ, vilket skulle möjliggöra en ännu bredare täckning, vore skydd av geografiska ursprungsbeteckningar utan text eller symboler som otvetydigt kan associeras till en viss region, plats eller land, som t.ex. konturerna av ett geografiskt område.³⁹

Frågor:

12. Om ett nytt system utformas på EU-nivå bör detta skydda geografiska ursprungsbeteckningar som täcker andra namn än geografiska namn som otvetydigt associeras till en viss plats?
13. Om ja, hur skulle systemet kunna garantera att detta skydd inte påverkar andra producenters rättigheter?
14. Bör liknande skydd även omfatta sådana symboler som konturerna av ett geografiskt område? Om ja, under vilka förhållanden?

1.2. Vilka indikationer bör undantas från skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar?

I Trips-avtalet ges flera möjliga undantag från skyldigheten att garantera skydd av en geografisk ursprungsbeteckning. Dessa inbegriper generiska termer,⁴⁰ fall där det finns ett

³⁴Ett välkänt namn som används för att beteckna bords- och köksartiklar av porslin och dekorationsföremål uppkallad efter staden Herend i Ungern.

³⁵Tartan är ett traditionellt skotskt tygmönster med ränder i olika färger och bredder som korsar varandra så att de formar fyrkanter. Se <http://www.merriam-webster.com/dictionary/tartan>. The Scottish Tartans Society (grundat 1963) upprätthåller ett register över alla kända tartanmönster, vilka uppgår till cirka 1 300.

³⁶Mattor från Aubusson är handvävda mattor från byarna Aubusson och Felletin, i departementet Creuse i centrala Frankrike.

³⁷Det finns ingen region med namnet "feta" i Grekland men beteckningen "feta" har, genom en lång och konsekvent användning, fått en stark koppling till det geografiska område där den produceras.

³⁸Cava produceras i Katalonien, Aragonien, Kastilien-Léon, Extremadura, La Rioja, Navarra och Valencia.

³⁹Ett typiskt exempel är kartbilden som visar konturen av Florida (Förenta staterna) för "apelsiner".

⁴⁰Trips-avtalet artikel 24(6): "Inget i detta avsnitt skall innebära krav på en medlem att tillämpa dess bestämmelser på en till ett annat medlemsland hänförlig geografisk ursprungsbeteckning för varor eller tjänster, om beteckningen i fråga är identisk med ett ord som enligt gängse språkbruk i det medlemslandets territorium används som vedertagen benämning för sådana varor eller tjänster. (...)".

tidigare varumärke som strider mot ursprungsbeteckningen⁴¹ och, i viss utsträckning, fall som omfattar likalydande geografiska ursprungsbeteckningar.⁴² En term kan anses vara generisk om den är det gängse namnet på typen av produkt eller tjänst (snarare än en vara eller tjänst) inom det relevanta området i det land där skydd är begärt. Till exempel betecknar termen eau-de-cologne nu en viss typ av parfym, oavsett om den produceras i regionen Köln i Tyskland eller inte. Likalydande geografiska ursprungsbeteckningar skrivs eller uttalas på samma sätt, men identifierar produkter med ursprung på olika platser, vanligtvis i olika länder. Det finns inget principiellt skäl till varför dessa inte bör ha rätt att samexistera. För att undvika att konsumenterna vilseleds får dock villkor anges för en sådan samexistens.

Dessa undantag återspeglas i EU:s förordningar om geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter.⁴³ I förordningarna läggs andra undantag från registrering till, när namn hamnar i konflikt med namnet på en växtsort eller en djurras⁴⁴ och riskerar att vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung. Även om dessa specifika fall sannolikt inte kommer att vara relevanta när det gäller andra produkter än jordbruksprodukter, skulle det vara nödvändigt att avgöra om särdragen hos andra produkter än jordbruksprodukter skulle motivera att lägga till ytterligare undantag till dem som finns i Trips-avtalet.

Fråga:

15. Ser du något behov av att lägga till ytterligare undantag från skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar än de som redan föreskrivs i Trips-avtalet? Motivera ditt svar.

2. VAD SKA GEOGRAFISKA URSPRUNGSBETECKNINGAR TILLÄMPAS PÅ: EN ÖVERGRIPANDE ELLER SEKTORSINRIKTAD STRATEGI?

En sektorsinriktad strategi skulle fastställa särskilda regler för olika kategorier av produkter, till exempel sådana där förekomsten av råvaror är särskilt viktig (t.ex. sten). Detta är för närvarande strukturen på EU-nivå på jordbruksområdet (där det finns separata förordningar med geografiska ursprungsbeteckningar för vin, spritdrycker, aromatiserade viner, jordbruksprodukter och livsmedel), men uppdelningen verkar främst göras av historiska skäl. Alternativt kan en övergripande strategi ange de viktigaste delarna av systemet i allmänhet, som skulle kunna gälla för varje produktkategori.

⁴¹I artikel 24.5 i Trips-avtalet föreskrivs att ”om ansökan om varumärke har ingetts eller ett sådant har registrerats i god tro eller om rättigheter i ett varumärke erhållits genom användning i god tro innan den geografiska ursprungsbeteckningen erhållit skydd i dess ursprungsland, skall åtgärder som beslutats för att genomföra bestämmelserna i denna avdelning inte, under åberopande av att ett varumärke är identiskt lika med eller liknar en geografisk ursprungsbeteckning, hindra ett varumärkes rätt till registrering eller dess giltighet eller rätten att använda ett varumärke.”

⁴²I artikel 23.3 i Trips-avtalet föreskrivs ”beträffande likalydande geografiska ursprungsbeteckningar för vin, skall varje beteckning skyddas med förbehåll för bestämmelserna i artikel 22.4. Varje medlem skall fastställa de praktiska villkor under vilka likalydande beteckningar skall särskiljas från varandra, under beaktande av behovet av att se till att berörda producenter behandlas lika och att konsumenterna inte får vilseledas.”

I artikel 22.4 i TRIPS-avtalet föreskrivs att ”det skydd som avses i punkterna 1, 2 och 3 skall tillämpas mot en geografisk ursprungsbeteckning som, trots att den är formellt korrekt med avseende på territoriet, regionen eller orten där varorna har sitt ursprung, felaktigt ger allmänheten intryck av att varorna har sitt ursprung i ett annat territorium.”

⁴³Till exempel artikel 6.1, 4 och 3 i förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

⁴⁴Artikel 6.2 i förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

Frågor:

16. Ser du ett behov av att skilja mellan olika skyddsordningar beroende på kategorier av andra produkter än jordbruksprodukter (sektorsinriktad strategi)? Om ja, ange skälen till detta.
17. Anser du att vissa produkter bör undantas från skyddet för geografiska urspringsbeteckningar på EU-nivå? Om ja, ange vilka.

3. KOPPLINGEN MELLAN PRODUKTEN OCH TERRITORIUM

3.1. Hur stark ska kopplingen till territoriet vara?

En geografisk urspringsbeteckning måste identifiera en produkt som har sitt ursprung i ett visst territorium, region eller ort, när en viss kvalitet, anseende eller annan egenskap hos varan är en följd av dess geografiska ursprung. En geografisk urspringsbeteckning används i handeln för att fastställa ett samband mellan produktens kvalitet, anseende eller andra egenskaper och ursprungsort. Det krävs ett särskilt orsakssamband mellan produktens kvalitet, anseende eller andra egenskaper och dess angivna geografiska ursprung, eftersom dessa egenskaper beror på naturliga villkor (särskilda geologiska och hydrologiska egenskaper, samt jordmåns- och klimategenskaper) på platsen för tillverkning eller det sätt människan arbetar med dem (t.ex. det kunnande som utvecklats av människor i detta område eller den särskilda kompetens som utvecklats av lokala experter under åren).

Den naturliga kopplingen kan ta sig olika former. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om en kvalitetsordning för jordbruksprodukter och livsmedel⁴⁵ anges exempelvis två typer av beteckningar för geografiska urspringsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel: ”skyddade geografiska beteckningar (SGB)” och ”skyddade urspringsbeteckningar (SUB)”. Skillnaden grundas på styrkan i kopplingen till det geografiska området. För skyddade geografiska beteckningar måste ett av produktionsstegen, bearbetnings- eller beredningsprocessen äga rum i området, även om råvarorna kan komma från ett annat område. För skyddade urspringsbeteckningar måste hela produktionsprocessen äga rum i det avgränsade geografiska området, och råvarorna måste också komma från samma område. Naturliga förbindelser som bygger på det strikt definierade begreppet ”terroir”⁴⁶ är ännu starkare inom vinsektorn, där samtliga steg i produktionen, för båda urspringsbeteckningarna, måste äga rum i det geografiska området. När det gäller skyddade urspringsbeteckningar måste 100 % av druvorna uteslutande komma från detta område. Denna siffra uppgår till 85 % eller mer för skyddade geografiska beteckningar.

Denna koppling till en plats kan också tillämpas på andra produkter än jordbruksprodukter. I vissa fall är graden av koppling, såsom mellan marmor och sten, jämförbar med situationen för jordbruksprodukter. Samma variabler som anges ovan skulle tillämpas. I princip gäller att ju starkare koppling, ju mer trovärdig och autentisk blir produkten i konsumenternas ögon.

⁴⁵ EUT L 343, 14.12.2012, s. 1.

⁴⁶ Terroir är ett begrepp i vinodling som beskriver de egenskaper som kännetecknar ett vin till de miljöbetingelser där druvorna odlas.

Vissa geografiska ursprungsbeteckningar kan helt och hållet grunda sig på mänskliga insatser snarare än fysiska insatsvaror, eller på anseende. Studien visar att bara ett fåtal andra produkter än jordbruksprodukter som sådana som skulle kunna vara möjliga för en ansökan om skydd av geografiska ursprungsbeteckningar skulle uppfylla de strikta kraven för skyddade ursprungsbeteckningar.⁴⁷

Frågor:

18. Hur stark bör kopplingen vara mellan andra produkter än jordbruksprodukter och ursprungsarten för att komma i fråga för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar i ett eventuellt nytt system?
19. Bör det i ett nytt system finnas två typer av kopplingar (en starkare än den andra) mellan andra produkter än jordbruksprodukter och deras ursprungsområde?
20. Bör det finnas skillnader beroende på olika typer av produkter? Motivera ditt svar.

3.2. Kvalitet och produktspecifikation

En geografisk ursprungsbeteckning är främst en kvalitetssäkring för konsumenter och en garanti för lika villkor för producenter. Ett system som ger skydd för geografiska ursprungsbeteckningar kräver därför att särskilda centrala egenskaper hos produkten och dess produktionsprocess ska fastställas. I EU:s lagstiftning för jordbruksprodukters geografiska ursprungsbeteckningar ska alla de tekniska uppgifter som är nödvändiga för att beskriva produkten, framställningsmetod och det geografiska området för produkten lämnas av producenterna när de ansöker om registrering. Produktspecifikationen är en avgörande faktor för att registrera skydd av geografiska ursprungsbeteckningar.

Att det krävs en beskrivning av produktens egenskaper garanterar stabil produktkvalitet, men kräver inte en viss kvalitet. Detta kan endast uppnås genom krav på en lägsta kvalitetsnivå. Fastställande av en lämplig kvalitetsriktmärkning fungerar dock inte för alla produkter, och att fastställa en särskild kvalitetsnivå kräver ett visst mått av omdöme.

Det mervärde geografiska ursprungsbeteckningar ger grundas på konsumenternas förtroende. Ett system med geografiska ursprungsbeteckningar ska garantera konsumenten att ursprungsbeteckningarnas särskilda egenskaper, kvalitet eller anseende upprätthålls under hela skyddsperioden. För att nå detta mål infördes i den EU-omfattande ordningen för geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter en mångfald krav på kontroll efter registrering, för att garantera att produkterna uppfyller produktspecifikationerna och att namnet används på ett korrekt sätt på marknaden. Dessa kontroller genomförs vanligtvis av en utsedd offentlig myndighet eller ett utvalt och godkänt privat organ. Särskilda egenskaper och kvalitet bör dock inte fastställas på ett alltför restriktivt sätt. En alltför detaljerad beskrivning kan bromsa produktinnovation och, medan traditionella produkter inte ändras särskilt ofta, utvecklas de för att återspegla utvecklingen i processer och teknik. Fokus bör ligga på kvalitet, och möjliggöra för kreativitet att interagera med traditionella metoder. Som exempel kan nämnas att formgivaren Carlo Scarpa på 1940-talet hade ett nära samarbete med skickliga glasblåsare om banbrytande teknik som nu är en fullständig del av Muranos glastradition.

⁴⁷Studien, s. 298.

Frågor:

21. Skulle det vara meningsfullt med ett kvalitetsriktmärke för andra produkter än jordbruksprodukter?
22. Hur skulle ett sådant riktmarke kunna definieras?
23. Instämmer du i att det skulle bli nödvändigt att kontrollera om särskilda egenskaper, kvalitet och ursprung för en geografisk ursprungsbezeichnung bibehålls under hela skyddsperioden? Motivera ditt svar.
24. Hur tror du att produktens särskilda egenskaper bör definieras för att garantera att kvalitet och geografiskt ursprung uppfyller erforderliga krav, samtidigt som man inte begränsar innovation?

3.3. Anseende kopplad till produkten

Anseende som kan hänföras till det geografiska ursprunget skulle kunna användas som ett kriterium vid sidan av, eller i stället för, en viss kvalitet eller egenskap hos produkten. Detta skulle göra det möjligt att bara utöka skyddet av geografiska ursprungsbezeichnungen till produkter som redan har fått ett erkänt anseende hos konsumenterna. En sådan lösning skulle emellertid missgynna nya produkter eller produkter som håller på att utvecklas som per definition inte redan åtnjuter något anseende.

Frågor:

25. Bör ”kvalitet, anseende och andra egenskaper” krävas för att erhålla skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen till andra produkter än jordbruksprodukter? Om inte alla, vilka av dessa faktorer anser du bör vara obligatoriska? Motivera ditt val.
26. Vad bör en produktspecifikation innehålla? Bör minimikrav fastställas? (T.ex. i förhållande till frekvens, metod för urval av produkter och parter som är inblandade i de olika produktions- och distributionsstadierna.)

4. HUR STÄRKA SKYDDET

4.1. Harmonisera nationell lagstiftning

Att harmonisera den nationella lagstiftningen om ursprungsbezeichnungen skulle innebära att ett system för skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen skulle behöva skapas i vissa medlemsstater som för närvarande inte har ett sådant system. För att effektivt skydda geografiska ursprungsbezeichnungen måste en viss beteckning skyddas på hela den inre marknaden, annars riskerar konsumenterna att förvirras genom identiska geografiska ursprungsbezeichnungen för olika produkter från olika medlemsstater.

På denna grundval skulle harmonisering kräva ömsesidigt erkännande och skydd av geografiska ursprungsbezeichnungen, utan överlappning. För att undvika överlappning bör

medlemsstaterna kunna upptäcka potentiellt motstridiga geografiska ursprungsbeteckningar, också på främmande språk. Det vore svårt, särskilt om det inte finns något sätt att invända på överstatlig nivå. En struktur för att lösa konflikter mellan liknande beteckningar från olika medlemsstater behöver också inrättas.

För att garantera en enhetlig metod för genomförande och tillämpning av skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar skulle en relativt hög grad av harmonisering av förfarandena vara nödvändig, däribland om verkställighetsbestämmelser. Detta alternativ har övervägts, men förkastades, på det jordbrukspolitiska området, där skyddet för geografiska ursprungsbeteckningar har införts genom förordningarna uteslutande på EU-nivå.

4.2. Att skapa ett enda EU-omfattande system

I stället för att harmonisera medlemsstaternas nationella lagstiftning skulle ett enda EU-övergripande system kunna inrättas. Detta skulle ge ett enhetligt system på den inre marknaden och ge ett mer effektivt tillhandahållande av tjänsten via en enda kontaktpunkt, vilket skulle skapa skydd som gäller i hela EU.

Om detta införs, återstår frågan om huruvida befintliga nationella system för skydd av geografiska ursprungsbeteckningar bör samexistera med det nya systemet på EU-nivå. Parallella system som dessa finns redan, till exempel för varumärken, och kommer att finnas i framtiden när det gäller patent. De använder sig av ett tillvägagångssätt som liknar en verktygslåda som gör det möjligt för användarna att välja den relevanta nivån och omfattningen av skyddet i enlighet med deras behov.

Ett exklusivt EU-system skulle vara enklare, men det innebär också att skyddet av beteckningar som bara är kommersiellt relevanta i en enda medlemsstat eller i en region inom en medlemsstat skulle behöva utvidgas till alla andra medlemsstater.

Om parallella system används skulle olika skyddsåtgärder behövas för att garantera väl fungerande system, inklusive en minsta nivå av harmonisering av nationell lagstiftning i samverkan med EU:s lagstiftning.

Eventuell friktion kan undvikas om ett exklusivt och uttömmande system införs på EU-nivå, liknande det system som för närvarande finns inom jordbrukssektorn. Eftersom det inte skulle finnas något EU-övergripande skydd på nationell nivå måste övergångsbestämmelser införas för redan befintliga nationella ursprungsbeteckningar.

Frågor:

27. Skulle harmonisering av den nationella lagstiftningen vara tillräckligt för att effektivt skydda de geografiska ursprungsbeteckningarna för andra produkter än jordbruksprodukter på den inre marknaden, eller anser du att det krävs ett enda system för skydd på EU-nivå?
28. Om du är för ett enda EU-system, bör de nationella skyddssystemen (t.ex. nuvarande *sui generis*-nationell lagstiftning) fortsätta att samexistera med det? Motivera ditt svar.

5. REGISTRERING

I princip kan geografiska ursprungsbeteckningar skyddas utan att det krävs registrering. Utan registrering är det inte nödvändigt att införa administrativa förfaranden för att bevilja skydd. System som skyddar geografiska beteckningar utan registrering finns i en medlemsstat (Lettland) och också i Schweiz där lagstiftningen föreskriver särskilda åtgärder och påföljder för att skydda konsumenter från vilseledande användning av oregistrerade geografiska ursprungsbeteckningar.

Avsaknad av ett registreringssystem innebär att det inte skulle finnas något offentligt register där man kan söka för att identifiera redan befintliga namn på geografiska ursprungsbeteckningar och identifiera de berörda ägarna. Detta kan leda till osäkerhet om skyddets förekomst eller omfattning. Detta skulle också göra det svårare att genomföra det beviljade skyddet. En registreringsprocess på EU-nivå kan följa exemplet med geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter (för vilka ett registreringssystem på EU-nivå redan finns). Detta skulle skapa större säkerhet, särskilt om tillämpningen av rättigheter i händelse av en tvist. Ett system med ett registreringsförfarande skulle naturligtvis kräva att företag utför administrativa uppgifter (ansökan, invändningar, eventuella avgifter, osv.) kopplade till denna process. Detta skulle leda till vissa administrativa kostnader. Ytterligare kostnader skulle också uppstå genom efterföljande hantering (t.ex. genomförande eller tvist) av beviljade geografiska ursprungsbeteckningar.

5.1. De nationella myndigheternas roll i ett europeiskt registreringssystem

Om man enas om ett registreringssystem skulle frågan uppstå om att inrätta ett registreringsförfarande. Registrering av ansökningar om geografiska ursprungsbeteckningar måste analyseras i ett lokalt sammanhang (inklusive kunskap om lokala råvarors och lokala traditioners egenskaper). Det kan vara svårt för ett enda centralt EU-organ att utföra dessa uppgifter. Men om man överlåter besluten till lokala experter om hur villkoren ska undersökas för att bevilja skydd finns en risk att olika lokala metoder utvecklas. Detta skulle kunna skada systemets övergripande sammanhållning och trovärdighet.

För jordbruksprodukter löstes detta problem via ett tvåstegssystem där den centrala myndigheten anförtrot denna del av analysen till de nationella myndigheter som är närmast den särskilda geografiska miljön och de mänskliga faktorerna. Med denna modell skulle en tydlig åtskillnad kunna göras mellan gemensamma EU-övergripande kriterier som ska kontrolleras av den centrala myndigheten, och lokala egenskaper som kontrolleras av lokala organ.

5.2. Förvaltning av ett EU-register

För jordbruksprodukter förvaltar Europeiska kommissionen för närvarande ett EU-övergripande register över geografiska beteckningar. Denna typ av register för andra produkter än jordbruksprodukter kan förvaltas på liknande sätt, eller delegeras till ett nytt eller befintligt EU-organ.

Frågor:

29. Om ett nytt system skulle utformas, anser du att det bör finnas ett registreringsförfarande för att skydda geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter?
30. Anser du att de potentiella kostnaderna för ett system för registrering av geografiska ursprungsbeteckningar uppväger kostnaderna för ett system utan registrering?
31. Anser du att registreringen bör inbegripa ett nationellt inslag, t.ex. att kontrollera förenlighet med produktspecifikationer, fastställt geografiskt område, kvalitet, anseende osv?

5.3. Processens innehåll

5.3.1. Vem får söka?

Om ett förfarande för registrering av geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå skulle införas, vore den första frågan att fastställa vem som ska ha rätt att ansöka om skydd.

I det nuvarande systemet med geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå kan, vanligtvis en grupp producenter (eller, i undantagsfall en enskild producent) ansöka om registrering av ett namn för geografiska ursprungsbeteckningar som hänför sig till områden inom eller utanför EU. Det finns inga skäl som motiverar ett annat tillvägagångssätt för andra produkter än jordbruksprodukter.

Resultaten av studien visar att i vissa medlemsstater kan handelskammare, lokala samhällen, statliga organ eller konsumentorganisationer ansöka om skydd av geografiska ursprungsbeteckningar.⁴⁸ Att göra det möjligt för konsumentorganisationer och offentliga myndigheter att söka skydd för geografiska ursprungsbeteckningar kan höja produktspecifikationens kvalitetsaspekter. Producenterna måste dock fortsätta att vara direkt involverade i fastställandet av reglerna som ska tillämpas på deras produktionsprocess.⁴⁹

Frågor:

32. Om ett nytt system skapas, bör producenterna och deras organisationer vara de enda som har rätt att ansöka om att registrera andra produkter än jordbruksprodukter genom geografiska ursprungsbeteckningar, eller bör andra organ tillåtas att ansöka? Om ja, vilka?
33. Bör enskilda producenter tillåtas att ansöka?

5.3.2. Invändande mot en registrering av en geografisk ursprungsbeteckning

För ett systems trovärdighet och rättssäkerhet verkar det viktigt att göra det möjligt för berörda parter att invända mot registreringen av ett märke som geografisk

⁴⁸ Studien, s. 302.

⁴⁹ *Ibid*, s. 303.

ursprungsbeteckning. Invändningen kan först garantera att den geografiska ursprungsbeteckningen uppfyller de villkor som krävs (t.ex. att det inte är ett generiskt namn) och att det skydd som ska beviljas inte äventyrar redan befintliga rättigheter (t.ex. likalydande ursprungsbeteckningar och varumärken). I EU:s jordbrukslagstiftning medges för närvarande invändningar från medlemsstaternas eller tredjeländers myndigheter, eller från en fysisk eller juridisk person med ett legitimt intresse som är etablerad i ett tredjeland, eller som är etablerad eller bosatt i en annan medlemsstat än den från vilken den geografiska ursprungsbeteckningen lämnades in.⁵⁰

Fråga:

34. Om ett nytt system skapas, instämmer du i att en invändningsprocess bör införas och att det ska vara öppet för samma typ av berörda parter som under de jordbruksmässiga reglerna för geografiska ursprungsbeteckningar?

5.3.3. Avgifter

I världen globalt sett finns det vanligtvis finns en avgift för registrering av varumärken och patent, vilket rapporterats i den studie som gjorts. Nio nationella myndigheter tar ut avgifter för registrering av geografiska ursprungsbeteckningar⁵¹, vilket efter Kroatiens anslutning utvidgats till tio nationella myndigheter. Avgifterna kan bidra till att täcka kostnaderna för hanteringen av registreringen av geografiska ursprungsbeteckningar, och de bidrar till att begränsa registreringsansökningar till allvarliga och solida affärsprojekt. Å andra sidan kan avgifter avhålla särskilt småskaliga producentgrupper från att använda systemet. Registreringen av geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå inom jordbrukssektorn är för närvarande kostnadsfria.⁵²

Frågor:

35. Bör skyddet av andra produkter än jordbruksprodukter för geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå genom registrering vara avgiftsbelagt?
36. Vilken nivå för en registreringsavgift anser du vara rättvis?

6. SKYDDETS OMFATTNING

6.1. Beviljad skyddsnivå

För att åstadkomma de avsedda resultaten måste det rättsliga skydd som beviljas erbjuda lämpligt skydd mot en rad beteenden och metoder som kan vara skadliga för innehavare av geografiska ursprungsbeteckningar och konsumenterna. Detta skydd får emellertid inte utgöra ett oberättigat hinder för konkurrensen på den inre marknaden.

⁵⁰ Artikel 51.1 i förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

⁵¹ Se bilaga I till studien.

⁵² När det gäller jordbruksprodukter och livsmedel ges medlemsstaterna möjlighet att ta ut en avgift för att täcka sina kostnader för förvaltningen av systemet på nationell nivå (artikel 47 i förordning (EU) nr 1151/2012).

I Trips-avtalet ges två typer av skydd: ett allmänt system som fastställer miniminormer för skydd av alla typer av produkter (artikel 22) och ett särskilt system som fastställer en högre skyddsnivå bara för vin och spritdrycker (artikel 23).

Artikel 22 i Trips-avtalet innehåller en allmän skyldighet för WTO-medlemmarna att ge skydd mot vilseledande användning av en geografisk ursprungsbeteckning och mot användning som utgör illojal konkurrens. EU har redan beviljat ett mycket högre skydd av geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter. Därför kan det vara svårt att motivera olika behandling för andra produkter än jordbruksprodukter om vi skulle utarbeta ett nytt system. Detta kan också ha en negativ inverkan på EU:s strategi för att garantera ett bättre skydd för EU:s geografiska ursprungsbeteckningar i tredjeländer.

I artikel 23 i Trips-avtalet föreskrivs emellertid en mycket högre skyddsnivå, som kräver att medlemmarna i WTO hindrar all användning av en geografisk ursprungsbeteckning för att identifiera vin eller spritdrycker som inte har sitt ursprung på den plats som framgår av den geografiska ursprungsbeteckningen, även om varans verkliga ursprung anges eller den geografiska ursprungsbeteckningen anges i översättning eller tillsammans med uttryck som ”art”, ”typ”, ”stil”, ”imitation”. Vin och spritdrycker med geografiska ursprungsbeteckningar måste skyddas även om missbruk inte skulle medföra att allmänheten vilseleds.

Sådant ökat skydd skulle innebära stora fördelar för producenter av andra produkter än jordbruksprodukter. De skulle också åtnjuta skydd av det namn som används i en översättning till alla officiella EU-språk eller åtföljs av uttryck som ”typ” och ”art”. Risken för tvister mellan producenter skulle dock öka, eftersom det kan finnas konflikter inte bara om användningen av en geografisk ursprungsbeteckning, utan också i samband med användningen av vissa uttryck och i översättning.

Frågor:

37. Vilken omfattning av skydd bör beviljas för andra produkter än jordbruksprodukter med geografiska ursprungsbeteckningar i EU?
38. Bör skyddet av andra produkter än jordbruksprodukter överensstämma med de skyddsåtgärder som redan ges till jordbruksprodukter med geografiska ursprungsbeteckningar på EU-nivå. Om ja, hur nära bör de överensstämma?

6.2. Övervakning och genomförande av rätten till geografiska ursprungsbeteckningar

Geografiska ursprungsbeteckningar är enligt sin rättsliga natur särskilda immateriella rättigheter, dvs. de är inte främst enskild privat egendom utan de tillhör hela gemenskapen av producenter som uppfyller på förhand fastställda produktspecifikationer och som har en anknytning till ett geografiskt område. De kan också omfatta vissa värden som är avgörande för hela gemenskapen, till exempel lokala traditioner och kulturarv. Av detta skäl har offentliga myndigheter ofta gett stöd till lokala producenter av produkter med geografiska ursprungsbeteckningar med att övervaka och genomdriva deras rättigheter. EU har till exempel fastställt ett skydd på eget initiativ för geografiska ursprungsbeteckningar, där de offentliga myndigheterna har ansvar för att införa ett system för att kontrollera efterlevnaden av de rättsliga kraven och se till att systemet fungerar smidigt. Men att införa ett sådant system med geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter

skulle innebära ytterligare skyldigheter och generera kostnader för de offentliga myndigheterna.

Fråga:

39. Skulle du föredra ett system för att övervaka och genomdriva rätten till geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter, som uteslutande är privat, offentlig eller en blandning av offentliga och privata rättigheter? Förklara, om möjligt med beaktande av ändamålsenlighet och kostnader för åtgärder för att genomdriva rättigheterna.

6.3. Varaktighet för geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter

För vissa immateriella rättigheter, t.ex. patent, mönster och modeller, skulle upprätthållandet av ett monopol under en mycket lång period inte vara till nytta för samhället. Som en följd av detta har deras rättsliga skydd en begränsad varaktighet. Detta förefaller inte vara fallet för varumärken och geografiska ursprungsbeteckningar för att skydda vissa beteckningar. Ett registrerat gemenskapsvarumärke är exempelvis giltigt i tio år från och med den dag då ansökan lämnades in, och det kan förnyas på obestämd tid för ytterligare tioårsperioder. En enhetlig geografisk ursprungsbeteckning för jordbruksprodukter – syftet är att bevara regionala eller lokala traditioner och kunnande – skyddas på obestämd tid, utan krav på förnyelse. Merparten av medlemsstaterna som har inrättat ett sui generis-system för att skydda geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter föreskriver också obegränsat skydd, utan behov av förnyelse.

Fråga:

40. Anser du att skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter ska vara begränsat eller med obegränsad varaktighet, med möjlighet till förlängning? Om du föreslår en begränsad varaktighet, hur lång skulle den vara?

7. EFTER REGISTRERINGEN

7.1. Avregistrering av skyddet

Det kan finnas omständigheter under vilka det beviljade skyddet bör upphöra, även om skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar har beviljats för en obegränsad period eller om den föreskrivna tidsfristen ännu inte har förflutit. Detta skulle kunna vara fallet med geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter, om produkterna inte uppfyller de villkor som anges i den relevanta specifikationen eller om ingen produkt släpps ut på marknaden med geografiska ursprungsbeteckningar under en betydande

tidsperiod.⁵³ En avregistrering skulle kunna förvaltas av det organ som ansvarar för registreringen, eller alternativt direkt av en domstol. Denna process skulle ge ytterligare ett kontrollinslag och bidra till den övergripande trovärdigheten i det potentiella systemet. Det kan emellertid skapa osäkerhet för innehavare av rättigheter och öka kostnaderna för det organ som ansvarar för processen.

Frågor:

41. Delar du uppfattningen att det bör finnas möjlighet att avregistrera en geografisk ursprungsbeteckning efter registrering?
42. Vem bör tillåtas att avregistrera en geografisk ursprungsbeteckning?
43. Om ett nytt system skulle införas, instämmer du i att ett avregistreringsförfarande bör införas, med samma villkor som för geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter?

7.2. Potentiella konflikter mellan geografiska ursprungsbeteckningar och varumärken

Ett tydligt förhållande skulle behöva fastställas mellan ett potentiellt system med geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter och lagstiftning för varumärken för att undvika osäkerhet om det rättsliga läget och förväxling av motstridiga beteckningar.

Den allmänna principen om immaterialrätt som tillämpas på varumärken, mönster och modeller, patent osv, är att den tidigare rättigheten har företräde (principen om ”first in time, first in right”, dvs. principen om företräde). Att tillämpa denna princip på förhållandet mellan varumärken och andra produkter än jordbruksprodukter med geografiska ursprungsbeteckningar skulle kunna förenkla hela systemet.

Ett enhetligt system med geografiska ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter innehåller särskilda bestämmelser om förhållandet mellan geografiska ursprungsbeteckningar och varumärken. De är följande:

- a) Ett redan befintligt varumärkes anseende kan förhindra att en geografisk ursprungsbeteckning registreras, om registreringen av den geografiska ursprungsbeteckningen kan vilseleda konsumenterna i fråga om produktens rätta identitet.
- b) Alla varumärken som inte ingår i denna situation och som ansökts om, registrerats eller etablerats genom användning i god tro före den dag då ansökan om registrering av en geografisk ursprungsbeteckning på EU-nivå bör samexistera med den registrerade geografiska ursprungsbeteckningen.
- c) Registrering av en geografisk ursprungsbeteckning bör förhindra registrering av ett varumärke som ansöktes om efter den geografiska ursprungsbeteckningen, om beviljandet av den skulle strida mot det skydd som beviljats den geografiska ursprungsbeteckningen. I detta fall bör nationella eller europeiska varumärkeskontor på eget initiativ vägra att registrera varumärket.

⁵³ Artikel 54 i förordning (EU) nr 1151/2012.

För att säkerställa tydlighet och enhetlighet på EU-nivå skulle det kunna hävdas att samma regler bör gälla för skyddet av geografiska ursprungsbeteckningar till andra produkter än jordbruksprodukter.

Frågor:

44. Anser du att geografiska ursprungsbeteckningar och varumärken bör omfattas av principen ”first in time, first in right” (dvs. principen om företräde)?
45. Bör geografiska ursprungsbeteckningar under vissa omständigheter ha företräde över varumärken? Motivera ditt svar.

SLUTSATS

Alla berörda parter uppmanas att inkomma med synpunkter på de frågor som tas upp i denna grönbok genom att svara på frågorna i den. Svar bör skickas med e-post till följande adress och vara kommissionen tillhanda senast den 28 oktober 2014: MARKT-CONSULTATION-GIs@ec.europa.eu.

Svaren kommer att offentliggöras på webbplatsen för GD Inre marknaden och tjänster om du inte begär något annat. Det är viktigt att läsa de särskilda reglerna för skydd av personuppgifter som bifogas. Där informeras du om hur personuppgifter och svaren i det offentliga samrådet kommer att behandlas.